

Bruxelles, 14. siječnja 2022.
(OR. en)

5325/22

Međuinstitucijski predmet:
2022/0004(NLE)

EDUC 12
ENV 41
CLIMA 16
SOC 25
SUSTDEV 7
JEUN 7
RECH 19

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	14. siječnja 2022.
Za:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2022) 11 final
Predmet:	Prijedlog PREPORUKE VIJEĆA o učenju za okolišnu održivost

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2022) 11 final.

Priloženo: COM(2022) 11 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 14.1.2022.
COM(2022) 11 final

2022/0004 (NLE)

Prijedlog

PREPORUKE VIJEĆA

o učenju za okolišnu održivost

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2022) 3 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

Postati prvi klimatski neutralan kontinent u svijetu najveći je izazov i prilika našeg doba. No za to je nužno odmah odlučno djelovati.

Ursula von der Leyen, Političke smjernice

Ovo je za nas ključan trenutak: ljudsko djelovanje nanijelo je gotovo nepopravljivu štetu našem planetu, izvoru našeg postojanja i blagostanja. Hitno su potrebne zajedničke i pojedinačne mjere kako bismo osigurali budućnost u kojoj možemo napredovati te svoje društvo i gospodarstvo učinili održivijima. Mladi su posebno glasni i aktivni te zahtijevaju promjene i pozivaju javna tijela da hitno djeluju radi zaštite klime i okoliša za sadašnje i buduće generacije. Mnogi smatraju da im škola ne pruža odgovarajuće znanje o klimatskim promjenama, okolišu i održivijem načinu života i djelovanja¹.

Komisija je pod vodstvom predsjednice Von der Leyen i u okviru europskog zelenog plana predstavila ambicioznu strategiju za ostvarivanje održivosti i korjenitih promjena potrebnih u našem gospodarstvu i društvu. Održivi razvoj temeljno je načelo Europske unije, a ostvarivanje ciljeva održivog razvoja UN-a prioritetan je cilj unutarnjih i vanjskih politika Unije. Usklađivanjem mjera u brojnim područjima politika, uključujući energiju, okoliš, mobilnost i poljoprivredu, EU teži zelenoj tranziciji koja je pravedna i uključiva. **Kao i svi sektori, sektor obrazovanja i osposobljavanja mora poduzeti mjere kako bi odgovorio na klimatsku i planetarnu krizu – u smislu vlastita djelovanja i, što je ključno, načina na koji se učenici pripremaju za budućnost.**

Komunikacija o europskom prostoru obrazovanja², europski zeleni plan³ i druge ključne inicijative⁴ prepoznaju presudnu ulogu obrazovanja i osposobljavanja u zelenoj tranziciji. Učenici svih dobni skupina trebaju biti u mogućnosti razviti znanje, vještine i stavove kako bi mogli prakticirati održiviji način života, promijeniti obrasce potrošnje i proizvodnje, prihvatiti zdraviji način života i pridonijeti – pojedinačno i zajednički – transformaciji našeg društva.

Za postizanje tog cilja učenju za okolišnu održivost potreban je pristup cjeloživotnog učenja, s primjenom prakse i načinima učenja usmjerenima na djelovanje koji potiču: (i) znanje, razumijevanje i kritičko razmišljanje (kognitivno učenje); (ii) razvoj praktičnih vještina (primijenjeno učenje) i (iii) empatiju, solidarnost i brigu za prirodu (socioemocionalno učenje). Interdisciplinarni pristupi potrebni su kako bi se učenicima pomoglo u razumijevanju međusobne povezanosti gospodarskih, društvenih i prirodnih sustava.

Izazovi povezani s učenjem za okolišnu održivost

Širom Europe i u sklopu predškolskog obrazovanja, škola, strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, visokog obrazovanja i organizacija lokalnih zajednica provodi se sve veći broj inicijativa i aktivnosti o klimatskim promjenama, bioraznolikosti i održivosti. U mnogim zemljama postoje politike i strategije povezane s obrazovanjem o okolišu i održivosti te jednako održivim konceptima, kao što su obrazovanje za održivi razvoj i globalne kompetencije. Unatoč nastojanjima i inicijativama prethodnih desetljeća, **učenje za okolišnu održivost još uvijek nije systemska značajka politika i praksi u EU-u.**

¹ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2224>

² COM(2020) 625 final.

³ COM(2019) 640 final.

⁴ Strategija EU-a za bioraznolikost, europski klimatski pakt, europski stup socijalnih prava, program vještina za Europu i Rezolucija Vijeća o europskom prostoru obrazovanja (2021.–2030.)

Cjeloživotno učenje temeljno je načelo za održivost u obrazovanju i osposobljavaju u malom broju zemalja. Kako bi se ostvario puni potencijal učenja i poučavanja za okolišnu održivost, ona se ne smiju provoditi isključivo u školama i visokom obrazovanju, već u svim dijelovima sustava (formalno, neformalno i informalno učenje) i na svim razinama (od ranog djetinjstva i odrasle dobi do starije dobi).

Zemlje se često suočavaju s poteškoćama pri provedbi i praćenju politika povezanih s obrazovanjem i osposobljavanjem za okolišnu održivost. Često nedostaju specifični ciljevi, mjere, pokazatelji i jasna vizija. Interdisciplinarna priroda učenja za okolišnu održivost, potreba za pedagoškim metodama usmjerenima na učenika, novi pristupi vrednovanju, organizacijske promjene i partnerstva u zajednicama mogu biti u suprotnosti s uspostavljenim kulturama i normama u obrazovanju i osposobljavanju.

Okolišna održivost, uključujući bioraznolikost, u nastavnim se programima obrađuje na neujednačen način te se obrada u većini država članica ne može smatrati sveobuhvatnom. U malom broju zemalja izričito se navode kompetencije za održivost, ciljevi učenja koji su s njima povezani i načini na koji se oni mogu vrednovati. Pitanja povezana s okolišem i održivosti često se obrađuju u sklopu prirodnih znanosti i geografije, ali svi predmeti i kombinacije predmeta isto tako mogu pridonijeti razumijevanju tih pitanja među učenicima.

Velik dio nastavnog osoblja širom Europe već aktivno poučava ili teži poučavanju za okolišnu održivost. Istodobno, mnogi tvrde da im nedostaje stručnosti i osposobljavanja, posebice u pogledu interdisciplinarnih pristupa, aktivnih pedagoških metoda i zahtjevnih tema.

Pristupi na razini cijele ustanove, u kojima je održivost sastavni dio svih postupaka i operacija, zbog nedovoljne potpore i sredstava još uvijek nisu rašireni u obrazovnim ustanovama. Institucijama često nedostaju podaci i alati za praćenje djelotvornosti inicijativa i nastojanja koji se odnose na održivost.

Stvaranje dubinskih i korjenitih promjena

Sve veći broj projekata i programa povezanih s pitanjima okolišne održivosti pokazuje rastući interes za ta pitanja i u tome aktivnije sudjeluje. Međutim, mnoge inicijative i dalje su ograničene vremenski i u području primjene. S obzirom na hitnost klimatske krize i krize bioraznolikosti, vrijeme je za velike promjene i prelazak s izoliranih inicijativa na dubinske i sustavne promjene u obrazovanju i osposobljavanju.

Uključivanje okolišne održivosti u sve politike, programe i postupke obrazovanja i osposobljavanja ključno je za stjecanje vještina i kompetencija potrebnih za zelenu tranziciju. Mjere su potrebne na vertikalnoj razini, od pojedinaca i ustanova do sustava, i na horizontalnoj razini, što znači da svi dionici u obrazovanju i osposobljavanju moraju skladno surađivati kako bi se osiguralo da je **održivost u potpunosti integrirana u cjelokupno iskustvo učenja.**

Potrebno je razviti i nastaviti **kratkoročne mjere** radi potpore ustanovama i nastavnom osoblju te kako bi se učenicima pomoglo da razviju vještine i stavove potrebne za zelenu tranziciju. U **srednjoročnom i dugoročnom razdoblju** sva nastojanja u provedbi reformi u obrazovanju i osposobljavanju trebala bi podržati i biti usklađena s promjenama koje su potrebne za zeleniju i održiviju budućnost.

Savjetovanja i istraživački dokazi upotrijebljeni za pripremu ovog prijedloga pokazali su da je potrebno djelovati na nekoliko područja kako bi se okolišna održivost u potpunosti uključila u obrazovanje i osposobljavanje.

Djelotvorno učenje za okolišnu održivost:

- započinje ranim i predškolskim odgojem i obrazovanjem,

- primjenjuje pristup koji se temelji na cjeloživotnom učenju,
- stvara poticajna obrazovna okruženja, u kojima je ustanova u cjelini aktivna u području održivosti,
- usmjereno je na učenika, angažira ga, pozitivno je i utemeljeno na životnom iskustvu,
- podupire nastavno osoblje, uključujući rukovodeće timove, u poučavanju i djelovanju za održivost,
- potiče suradnju i partnerstva u lokalnim i širim zajednicama,
- uključuje mlade na smislen način,
- razvija kompetencije za održivost,
- utemeljeno je na snažnim politikama.

Učenje i poučavanje za okolišnu održivost može u potpunosti podupirati druge programe obrazovanja koji se odnose na uključenost, kvalitetu, inovacije, internacionalizaciju i učenje usmjereno na učenika. **Ima bogat potencijal i odlična je prilika da se poveća važnost učenja, da se motiviraju učenici i nastavno osoblje i da se razviju kompetencije koje su sve potrebnije za život i rad.**

(1) Ciljevi prijedloga Preporuke

Prijedlogom Komisije nastoji se postići sljedeće:

- jasno utvrditi vizija i zajedničko razumijevanje na razini EU-a o dubinskim i korjenitim promjenama koje su potrebne u obrazovanju i osposobljavanju za zelenu tranziciju,
- razviti usklađen pristup kompetencijama, vještinama i stavovima koji su ljudima potrebni kako bi djelovali, živjeli i radili na održiv način, ojačati važnost cjeloživotnog učenja kako bi se osiguralo da svi mogu steći te kompetencije i vještine od mladosti do odrasle dobi,
- olakšati razmjenu stručnog znanja i najboljih praksi oblikovatelja politika, istraživača i nastavnog osoblja na razini sustava i razini ustanova,
- poduprijeti inicijative na razini EU-a koje se odnose na učenje za okolišnu održivost, i
- poticati ulaganja u navedena područja.

(2) Međunarodna dimenzija

Iako je u potpunosti usmjeren na ambicije i prioritete EU-a za provedbu europskog zelenog plana, prijedlog se **nadovezuje na rad na međunarodnoj razini i nadopunjuje ga**. Njime će se mobilizirati države članice i dionici kako bi usklađenijim djelovanjem pridonijeli programu UNESCO-a, posebice **Planu za obrazovanje za održivi razvoj do 2030.**, te će poduprijeti obveze **EU-a u okviru programa UN-a do 2030.**, svjetskog plana za globalni održivi razvoj.

(3) Komplementarnost i sinergija s drugim inicijativama EU-a za obrazovanje i osposobljavanje

- Komunikacija o uspostavi europskog prostora obrazovanja do 2025.⁵,
- Rezolucija Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021.–2030.)⁶,

⁵ COM(2020) 625 final.

⁶ Rezolucija Vijeća 2021/C 66/01.

- Komunikacija o novom europskom istraživačkom prostoru za istraživanja i inovacije⁷,
 - Preporuka Vijeća o Paktu za istraživanje i inovacije u Europi⁸,
 - program vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost⁹,
 - Preporuka Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost¹⁰,
 - Akcijski plan za digitalno obrazovanje (2021.–2027.)¹¹,
 - Preporuka Vijeća o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje¹²,
 - Zaključci Vijeća o europskim sveučilištima¹³,
 - Akademije za stručno usavršavanje učitelja u okviru programa Erasmus+¹⁴,
 - Okvir EU-a za kvalitetu u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju¹⁵,
 - Koalicija „Obrazovanje za klimu”¹⁶,
 - Prijedlog Preporuke Vijeća o europskom pristupu mikrokvalifikacijama za cjeloživotno učenje i zapošljivost¹⁷,
 - nadolazeća europska strategija za sveučilišta,
 - nadolazeći prijedlog Preporuke Vijeća o povezivanju za uspješnu europsku suradnju u području visokog obrazovanja.
- (4) Usklađenost s drugim politikama
- Komunikacija o zelenom planu¹⁸,
 - strategija za bioraznolikost do 2030.¹⁹,
 - plan oporavka NextGenerationEU²⁰,
 - europski klimatski pakt²¹,
 - novi akcijski plan za kružno gospodarstvo²²,
 - Europski stup socijalnih prava²³,
 - strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021.–2030.²⁴,

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0628&from=GA>

⁸ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1a0df8ff-5313-11ec-91ac-01aa75ed71a1>

⁹ COM(2020) 274 final.

¹⁰ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202\(01\)&from=HR](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202(01)&from=HR)

¹¹ COM(2020) 624 final.

¹² Preporuka Vijeća 2018/C 189/01.

¹³ Zaključci Vijeća 2021/C 221/03.

¹⁴ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/node/64>

¹⁵ Preporuka Vijeća 2019/C 189/4.

¹⁶ Koalicija „Obrazovanje za klimu”: https://education-for-climate.ec.europa.eu/_en.

¹⁷ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/a-european-approach-to-micro-credentials_hr

¹⁸ COM(2019) 640 final.

¹⁹ COM(2020) 380 final.

²⁰ https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_hr

²¹ COM(2020) 788 final.

²² COM(2020) 98 final.

²³ COM(2017) 250.

- Komunikacija o novom europskom Bauhausu²⁵,
- europsko jamstvo za djecu²⁶,
- Komunikacija o novom europskom istraživačkom prostoru²⁷,
- Zaključci Vijeća o budućem upravljanju europskim istraživačkim prostorom²⁸,
- Nova strategija za potrošače²⁹.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Prijedlog Preporuke Vijeća u skladu je s člankom 165. stavkom 4. i člankom 166. stavkom 4. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. U okviru inicijative ne predlaže se proširenje regulatorne ovlasti EU-a niti se predlažu dodatne obveze za države članice. Države članice, u skladu s nacionalnim okolnostima, odlučit će kako će provesti ovu Preporuku Vijeća.

• Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)

Prijedlog je u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. stavka 3. Ugovora o Europskoj uniji (UEU).

Države članice imaju vlastitu kulturu i zakonodavstvo za oblikovanje i organizaciju učenja. U potpunosti su odgovorne za nastavni sadržaj i ustroj svojih obrazovnih sustava i sustava osposobljavanja. Istodobno, dokazi pokazuju da se suočavaju s nizom zajedničkih problema povezanih s pripravnosću svojih obrazovnih sustava i sustava osposobljavanja, uključujući one koje se odnose na zelenu i digitalnu tranziciju.

U skladu s načelom supsidijarnosti u prijedlogu se opisuju daljnji koraci za obrazovanje i osposobljavanje za okolišnu održivost te se u tu svrhu iznose preporuke.

• Proporcionalnost

Ovaj je prijedlog u skladu s načelom proporcionalnosti iz članka 5. stavka 4. Ugovora o Europskoj uniji (UEU).

Ni sadržaj ni oblik ovog prijedloga Preporuke Vijeća ne izlaze iz okvira onoga što je potrebno za ostvarenje njegovih ciljeva. Obveze koje će države članice preuzeti dobrovoljne su prirode i svaka država članica samostalno odlučuje o svojem pristupu.

• Odabir instrumenta

Kako bi se pridonijelo ostvarenju ciljeva iz članaka 165. i 166. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, tim se ugovorom propisuje da Vijeće donosi preporuke na prijedlog Komisije.

Preporuka Vijeća primjeren je instrument u području obrazovanja i osposobljavanja, u kojem EU ima pomoćnu nadležnost, te je instrument koji se često upotrebljava za djelovanje EU-a u tom području. Kao pravni instrument znači obvezivanje država članica na navedene mjere i pruža jači politički temelj za suradnju u tom području, uz potpuno poštovanje nadležnosti država članica u području obrazovanja i osposobljavanja.

²⁴ COM(2021) 101 final.

²⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/qanda_21_4627

²⁶ Preporuka Vijeća (EU) 2021/1004.

²⁷ COM(2020) 628 final.

²⁸ Zaključci Vijeća 13567/20.

²⁹ COM(2020) 696 final.

3. REZULTATI *EX POST* EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- ***Ex post* evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Nije primjenjivo.

- **Savjetovanja s dionicima**

Podaci za prijedlog prikupljeni su za vrijeme javnog savjetovanja o učenju za okolišnu održivost koje se održalo od 18. lipnja do 24. rujna 2021. (zaprimita su 1352 odgovora i 96 dokumenata o stajalištu), kao i ciljanih savjetovanja s državama članicama, nevladinim organizacijama, učiteljima ili nastavnicima, predavačima i drugim nastavnim osobljem, studentima i predstavnicima mladih te drugim europskim dionicima i stručnjacima iz tog područja.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Kako bi se prikupili podaci za prijedlog, naručene su tri studije: (i) pregled kurikuluma, politika i drugih mjera država članica, uključujući pregled literature, pregled nacionalnih istraživanja i istraživanja politika, reviziju školskih kurikuluma, anketiranje nastavnika, studije slučajeva i fokusne skupine; (ii) pregled projekata u okviru programa Erasmus+ koji se odnose na učenje za okolišnu održivost i (iii) studija o obrazovanju i osposobljavanju za održivi razvoj u kontekstu bolesti COVID-19 i zelene i digitalne tranzicije.

- **Procjena učinka**

Budući da su predložene aktivnosti zamišljene kao dopuna inicijativama država članica te s obzirom na njihov dobrovoljni karakter i opseg očekivanih učinaka, nije provedena procjena učinka. U prijedlog su uvršteni rezultati studija, savjetovanja s državama članicama i dionicima te javnog savjetovanja. Njime se u potpunosti podupire obveza EU-a u okviru ostvarivanja ciljeva UN-a za održivi razvoj.

- **Primjerenost i pojednostavnjenje propisa**

Nije primjenjivo.

- **Temeljna prava**

U ovom prijedlogu Preporuke Vijeća poštuju se temeljna prava i načela priznata Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, prije svega pravo na zaštitu osobnih podataka utvrđeno u članku 8. i pravo na obrazovanje utvrđeno u članku 14.

Mjere će se provoditi u skladu s pravom EU-a o zaštiti osobnih podataka, posebno Uredbom (EU) 2016/679³⁰ Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka (Opća uredba o zaštiti podataka).

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Ta inicijativa neće zahtijevati dodatna sredstva iz proračuna EU-a.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

³⁰ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća.

Kako bi se podržala provedba, Komisija predlaže da se u suradnji s državama članicama pripreme istraživanja, priručnici i drugi rezultati na temelju dokaza, aktivnosti uzajamnog učenja te utvrđivanja dobre prakse.

Komisija namjerava izvijestiti o primjeni Preporuke Vijeća u kontekstu strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja.

- **Dokumenti s objašnjenjima (za direktive)**

Nije primjenjivo.

- **Nacrt Preporuke i radnog dokumenta službi Komisije**

U nacrtu Preporuke Vijeća predlažu se smjernice i mjere koje mogu provoditi države članice kako bi se okolišna održivost još više uključila u obrazovanje i osposobljavanje te kako bi svi učenici razvili kompetencije za održivost. U njemu se utvrđuje obveza Europske komisije da dopuni i podupre mjere u tom području. U popratnom radnom dokumentu službi opisuju se najnoviji istraživački dokazi zajedno s mišljenjima dionika te se navode pojedinosti o novom europskom okviru kompetencija za održivost.

Prijedlog

PREPORUKE VIJEĆA

o učenju za okolišnu održivost

(Tekst značajan za EGP)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 165. stavak 4. i članak 166. stavak 4.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) U europskom zelenom planu³¹ i strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030.³² naglašava se ključna uloga škola, visokih učilišta i drugih ustanova za osposobljavanje u angažmanu s učenicima, roditeljima, nastavnim osobljem³³ i širom zajednicom u vezi s promjenama koje su potrebne za uspješnu zelenu tranziciju.
- (2) U okviru ciljeva održivog razvoja UN-a, posebice cilja 4.7., svi polaznici obrazovanja i osposobljavanja pozivaju se da do 2030. steknu znanja i vještine potrebne za promicanje održivog razvoja, među ostalim putem obrazovanja za održivi razvoj i održivi način života, ljudska prava, rodnu ravnopravnost, promicanje kulture mira i nenasilja, globalno građanstvo te uvažavanje kulturne raznolikosti i doprinosa kulture održivom razvoju.
- (3) U okviru Komunikacije o europskom prostoru obrazovanja³⁴, Europskog stupa socijalnih prava³⁵ i Komunikacije o novom EIP-u za istraživanje i inovacije³⁶ poziva se da politike obrazovanja i osposobljavanja te ulaganja budu usmjereni na uključivu zelenu i digitalnu tranziciju za buduću otpornost i blagostanje.
- (4) Ključnim kompetencijama, kako su utvrđene u Europskom referentnom okviru o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje³⁷, nastoji se ljude u cijeloj Europi

³¹ COM(2019) 640 final.

³² COM(2020) 380 final.

³³ Za potrebe ove Preporuke nastavno osoblje uključuje učitelje ili nastavnike (za koje je priznato da imaju status učitelja ili nastavnika ili jednakovrijedan status u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom) i voditelje osposobljavanja (svaka osoba koja ispunjava jednu ili više aktivnosti povezanih s teoretskom ili praktičnom funkcijom osposobljavanja, u ustanovi koja pruža obrazovanje ili osposobljavanje ili na radnom mjestu). To obuhvaća učitelje i nastavnike u općem obrazovanju, nastavno osoblje u visokom obrazovanju, nastavno osoblje i voditelje osposobljavanja u inicijalnom i trajnom strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, odgojitelje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te edukatore odraslih.

³⁴ COM(2020) 625 final.

³⁵ [Europski stup socijalnih prava | Europska komisija \(europa.eu\)](#).

³⁶ COM(2020) 628 final.

³⁷ SL C 189, 4.6.2018., str. 1.–13., Prilog.

poduprijeti u stjecanju vještina i kompetencija koje su u doba brzih i korjenitih promjena potrebne za osobno ispunjenje, zdravlje, zapošljivost i socijalnu uključenost.

- (5) U Programu vještina za Europu³⁸ najavljena je potpora razvoju osnovnog skupa zelenih vještina za tržište rada radi stvaranja generacije stručnih zaposlenika koji su osviješteni o okolišu te zelenih gospodarskih subjekata uključivanjem okolišnih i klimatskih pitanja u školovanje, visoko obrazovanje, strukovno obrazovanje i osposobljavanje te istraživanje. Kako bi Europa podupirala zelenu tranziciju i bila svjetski predvodnik u održivim tehnologijama, potrebni su joj visokokvalificirani stručnjaci.
- (6) U Preporuci Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost³⁹ prepoznaje se ključna uloga sektora strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u digitalnoj i zelenoj tranziciji.
- (7) U europskom klimatskom paktu pojedinci, zajednice i organizacije pozivaju se na sudjelovanje u borbi protiv klimatskih promjena i izgradnji zelenije Europe tako što im se pružaju mogućnosti da se upoznaju s problemom klimatskih promjena, da razvijaju i primjenjuju rješenja i povežu se s drugima kako bi se povećao učinak tih rješenja.
- (8) Akcijski plan za digitalno obrazovanje⁴⁰ predstavlja viziju za visokokvalitetno, uključivo i pristupačno europsko digitalno obrazovanje i u njemu se naglašava važnost digitalne tehnologije kao važnog čimbenika zelene tranzicije te se istodobno olakšava prelazak na održiv razvoj i upotrebu digitalnih proizvoda.
- (9) Novi europski Bauhaus dodaje kulturnu i kreativnu dimenziju europskom zelenom planu i njime se nastoji pokazati kako održive inovacije nude opipljive i pozitivne promjene u našem svakodnevnom životu, uključujući škole i druga okruženja za učenje.
- (10) U okviru svojeg programa djelovanja u području obrazovanja za održivi razvoj UNESCO radi na tome da obrazovanje postane važniji i vidljiviji dio međunarodnog odgovora na klimatsku krizu te da se ostvare ciljevi održivog razvoja, posebice cilj 4.7. o obrazovanju za održivi razvoj. Stranke Okvirne konvencije UN-a o klimatskim promjenama i Pariškog sporazuma surađuju na unapređenju obrazovanja, osposobljavanja, informiranja i angažmana javnosti te pristupa javnosti informacijama u kontekstu klimatskih promjena.
- (11) Podaci OECD-a⁴¹ iz 2018. pokazuju da su 15-godišnjaci vrlo dobro informirani o klimatskim promjenama i ekološkoj krizi te potrebi za rješavanjem tih problema. Međutim, isti podaci pokazuju da se mnogo manje učenika želi oko toga angažirati. Učenje o okolišu i globalnoj krizi može dovesti do toga da se učenici i studenti osjećaju opterećeno i obeshrabreno, a to dodatno pogoršavaju pogrešne informacije i dezinformacije.
- (12) Sustavi i ustanove za obrazovanje i osposobljavanje dužni su odgovoriti na sve izraženiju zabrinutost mladih zbog klimatske krize i krize bioraznolikosti te uključiti mlade u stvaranje rješenja povezanih s učenjem za okolišnu održivost.

³⁸ COM(2020) 274 final.

³⁹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202\(01\)&from=HR](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202(01)&from=HR)

⁴⁰ COM(2020) 624 final.

⁴¹ OECD (2020.), Jesu li učenici spremni napredovati u međusobno povezanom svijetu? PISA 2018., Svezak VI.

- (13) Pandemija bolesti COVID-19 istaknula je našu blisku povezanost s prirodom te je sustave obrazovanja i osposobljavanja ponovno stavila u prvi plan. Stekli smo iskustvo o novim mogućnostima za obrazovanje i osposobljavanje, uključujući učenje u različitim okruženjima (među ostalim putem interneta), sudjelovanje i samostalnost učenika te veze između škola i šire zajednice. Pandemija je povećala i već postojeću zabrinutost za fizičku, mentalnu i emocionalnu dobrobit djece i mladih.
- (14) Pojedinačni centri za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, škole, visoka učilišta, istraživačke organizacije, pružatelji strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i lokalne zajednice sve aktivnije djeluju u području klimatske krize i krize bioraznolikosti. Međutim, održivost još uvijek nije sustavna značajka obrazovanja i osposobljavanja u EU-u.
- (15) Nastavnom osoblju često nedostaje potpore, stručnosti i prilika za osposobljavanje kako bi u svoje prakse poučavanja uključili okolišnu održivost. Ono često osjeća da nije dovoljno osposobljeno kako bi se nosilo s anksioznošću i pesimizmom povezanim s klimatskom krizom i kako bi pomoglo učenicima da se na pozitivan način uključe u rješavanje pitanja u području klime i okoliša.
- (16) Pristupi na razini cijele ustanove, u kojima je održivost sastavni dio svih područja aktivnosti, još uvijek nisu rašireni. Takvi pristupi mogu uključivati poučavanje i učenje, istraživanja i inovacije, objekte i djelovanja, a trebali bi uključivati učenike, nastavno osoblje, roditelje te lokalne i šire zajednice.
- (17) Potrebno je dodatno istražiti potencijale i mogućnosti za nadopunjavanje i jačanje drugih programa za obrazovanje. Poučavanje i učenje za okolišnu održivost može u potpunosti podupirati politike i programe za dobrobit i uključenost, globalnu solidarnost, učenje usmjereno na učenika, istraživanja i inovacije te digitalnu transformaciju.
- (18) Dimenzija obrazovanja i osposobljavanja nije sustavno uključena u druge politike povezane sa zelenom tranzicijom i održivosti. Integracijom obrazovanja u te politike moguće je poduprijeti njihovu provedbu, povezati različite sektore društva i gospodarstva te na djelotvoran način u obrazovanje uključiti održivost.
- (19) Ovom se Preporukom u potpunosti poštuju načela supsidijarnosti i proporcionalnosti.

PREPORUČUJE DA DRŽAVE ČLANICE:

- (1) hitno pojačaju rad na pružanju potpore sustavima obrazovanja i osposobljavanja radi poduzimanja mjera za zelenu tranziciju kako bi učenici svih dobnih skupina i iz svih sredina imali pristup visokokvalitetnom i uključivom obrazovanju i osposobljavanju o klimatskim promjenama, bioraznolikosti i održivosti;
- (2) odrede okolišnu održivost kao prioritetno područje u okviru politika i programa obrazovanja i osposobljavanja kako bi se pružila potpora tom sektoru i omogućilo da pridonese zelenoj tranziciji. Razviju sveobuhvatan i suradnički pristup učenju za okolišnu održivost, koji uključuje sva tijela, organizacije i dionika u sustavu obrazovanja i osposobljavanja;
- (3) pruže brojne mogućnosti učenja u različitim okruženjima od ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja do obrazovanja odraslih kako bi se svi pojedinci pripremili za zelenu tranziciju i aktivno joj pridonijeli te poduzeli mjere za ekološki održivo, kružno i klimatski neutralno gospodarstvo i pravedno društvo;
- (4) razmotre sljedeće mjere na razini sustava:

- (a) potpuno usklađivanje strategija i planova u okviru obrazovanja i osposobljavanja s okolišnom održivosti, uključujući one povezane s kurikulumima i vrednovanjem, pedagoškim metodama i profesionalnim razvojem nastavnog osoblja. Potporu provedbi nacionalnih i drugih strategija i politika, uključujući i one koje se odnose na povezane koncepte kao što je obrazovanje za održivi razvoj, putem akcijskih planova i mehanizama za praćenje i nadzor;
 - (b) ulaganje u zelenu i održivu opremu, resurse i infrastrukturu (zgrade, tereni i tehnologija) za učenje, socijalizaciju i rekreaciju kako bi se osigurala zdrava i otporna okruženja za učenje;
 - (c) upoznavanje javnosti s koristima i mogućnostima učenja za okolišnu održivost te potpora ustanovama za obrazovanje i osposobljavanje kako bi pitanja klimatskih promjena, bioraznolikosti i održivosti bila relevantna u svakodnevnom životu njihovih polaznika;
 - (d) smisleno i koordinirano uključivanje učenika, studenata i svih kategorija učenika kako bi predlagali i osmišljavali pristupe o tome što, kako i gdje učiti o okolišnoj održivosti i za nju. Poticanje ravnomjerne rodne zastupljenosti učenika iz svih sredina;
 - (e) razvoj sveobuhvatnih okvira kurikuluma, čime se osiguravaju vrijeme i prostor za temeljito učenje o okolišnoj održivosti kako bi učenici od najranije dobi razvijali kompetencije za održivost. Međugeneracijsko učenje i lokalni primjeri, problemi i odgovori mogu povećati relevantnost kurikuluma za učenike, tako da bude vidljivo da klimatske promjene, bioraznolikost i održivost zahtijevaju lokalno djelovanje;
 - (f) potpora suradnji i umrežavanju u području održivosti i bioraznolikosti uključivanjem, primjerice, lokalnih vlasti, predstavnika mladih, centara za obrazovanje o okolišu, šuma, parkova, poljoprivrednih gospodarstava, muzeja, knjižnica, nevladinih organizacija, istraživanja, organizacija potrošača i poduzeća;
 - (g) potpora širenju dobrih praksi i ulaganje u pedagoška istraživanja o učenju za okolišnu održivost na svim razinama obrazovanja i osposobljavanja;
- (5) podupru učenike tako što će razmotriti sljedeće mjere:
- (a) već od predškolske dobi pružanje prilika učenicima da se povežu s prirodnim svijetom i njegovom bioraznolikošću te da ga razumiju i cijene, da stvore osjećaj znatiželje i divljenja te da pojedinačno i zajednički nauče djelovati za održivost;
 - (b) jačanje, među ostalim financijskom potporom, visokokvalitetnog cjeloživotnog učenja za okolišnu održivost, a to uključuje pripravnništva, naukovanja, volontiranja, izvannastavne aktivnosti i druge oblike neformalnog i informalnog učenja. Prepoznavanje i nagrađivanje građanskog angažmana u okolišnoj održivosti;
 - (c) olakšavanje primjene metoda učenja i pristupa učenju koji su suradnički, iskustveni i relevantni za lokalni kontekst i tradicije. To uključuje pružanje prilika učenicima da na praktičan način promatraju prirodu i brinu o njoj, štede resurse te popravljaju, ponovno upotrebljavaju i recikliraju, čime im se pomaže da razumiju važnost održivih načina života i kružnog gospodarstva;

- (d) navođenje točnih i dostupnih informacija o klimi i krizi bioraznolikosti i njezinim pokretačima, razvoj vještina rješavanja problema i suradnje, poticanje kritičkog razmišljanja i vještina medijske pismenosti te potpora pozitivnom djelovanju, uključujući volontiranje, kako bi se učenici pri učenju o globalnoj krizi znali suočiti s osjećajem straha i obeshrabrenosti;
- (6) razmatranjem sljedećih mjera podrže nastavno osoblje u olakšavanju učenja za okolišnu održivost:
- (a) prepoznavanje da sve nastavno osoblje, bez obzira na disciplinu ili sektor obrazovanja, obrazuje o održivosti te da treba podržati svoje učenike u pripremi za zelenu tranziciju. Uključivanje nastavnog osoblja, savjetovanje s njima i njihovo angažiranje u razvoju kurikuluma i ostalih reformi obrazovanja koje su povezane s okolišnom održivosti te osmišljavanju odgovarajućeg profesionalnog razvoja;
 - (b) uključivanje okolišne održivosti u sve programe inicijalnog obrazovanja nastavnika, programe trajnog stručnog usavršavanja, stručne standarde te okvire nastavničke struke kako bi se podržao razvoj kompetencija nastavnog osoblja povezanih s održivosti;
 - (c) stvaranje prilika i poticaja za sudjelovanje nastavnog osoblja u programima profesionalnog razvoja povezanim s održivosti tako što će se povezati s napredovanjem u karijeri i stvarati uloge za nastavno osoblje, kao što je uloga koordinatora za održivost;
 - (d) potpora nastavnom osoblju, među ostalim pružanjem potrebnog vremena i prostora, kako bi se donijele pedagoške metode koje poboljšavaju učenje o okolišnoj održivosti, pristupilo obrazovanju o održivosti na interdisciplinarne načine te razvili društveno-emocionalni čimbenici učenja za okolišnu održivost kako bi svi učenici postali pokretači promjena i naučili djelovati pojedinačno i zajednički za održiviji svijet;
 - (e) poticanje i omogućivanje transformativnog i interdisciplinarnog poučavanja i učenja upotrebom tradicionalnih i inovativnih pristupa učenju, uključujući praktično učenje, pristup STEAM⁴², hakatone i igrifikaciju;
 - (f) razvoj i širenje resursa za potporu nastavnom osoblju, uključujući one koje se odnose na vrednovanje. Potpora nastavnom osoblju pri upotrebi tradicionalnih i novih alata i materijala kako bi moglo poučavati za okolišnu održivost u nizu zatvorenih prostora i prostora na otvorenom te digitalnih i nedigitalnih okruženja. Omogućivanje pristupa stručnim centrima, uključujući centre za obrazovanje o okolišu;
 - (g) poticanje istraživačke i inovacijske zajednice na suradnju s pružateljima usluga formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja kako bi se podržalo nastavno osoblje u području okolišne održivosti. Potpora obrazovnom osoblju u sudjelovanju u istraživačkim projektima i istraživanjima povezanim s klimatskom krizom, ekološkom krizom i održivosti;

⁴² Pristupom STEAM (prirodne znanosti, tehnologija, inženjerstvo, umjetnost i matematika) iskorištava se kreativni potencijal povezivanja obrazovanja u području STEM-a s umjetnošću, humanističkim i društvenim znanostima.

- (7) razmatranjem sljedećih mjera podrške ustanove za obrazovanje i osposobljavanje kako bi na djelotvoran način uključile okolišnu održivost u sve svoje aktivnosti i operacije:
- (a) poticanje i olakšavanje djelotvornih pristupa održivosti na razini cijele ustanove, koji obuhvaćaju poučavanje i učenje, viziju, planiranje i upravljanje, aktivno sudjelovanje učenika i osoblja, upravljanje zgradama i resursima, partnerstva s lokalnim i širim zajednicama te istraživanja i inovacije. Potpora rukovoditeljima u obrazovnim ustanovama u upravljanju organizacijskim promjenama tako da im se omogući posebno stručno usavršavanje i smjernice za njihove uloge;
 - (b) potpora ustanovama za obrazovanje i osposobljavanje kako bi osmislile, pratile i procijenile svoje strategije održivosti i/ili uključile održivost u postojeće postupke i mjere (npr. planovi za razvoj škola, zadaće misije i strategije u okviru visokog obrazovanja). Prepoznavanje da je riječ o dugotrajnom postupku koji zahtijeva male mjerljive korake koji se kontinuirano prate i procjenjuju, među ostalim samoprocjenom ustanove;
 - (c) podrška i potpora školama, visokim učilištima, pružateljima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i ostalim pružateljima usluga obrazovanja u sudjelovanju u programima s ekološkom oznakom, čime se mogu ostvariti koristi za okoliš, obrazovanje i gospodarstvo. Osiguravanje struktura podrške za takve programe, npr. agencije ili tijela za potporu pristupima na razini cijele ustanove, mentorstvo i umrežavanje, predlošci i smjernice, financijska potpora;
 - (d) usmjeravanje dijela unutarnjih i/ili vanjskih preispitivanja i mehanizama za osiguranje kvalitete organizacija na obrazovanje i osposobljavanje na održivost. Nagrađivanje visokih učilišta za djelotvornu angažiranost u području održivosti putem okvira za financiranje temeljenog na uspješnosti;
 - (e) još snažnije uključivanje okolišne održivosti u programe, nastavne planove i module različitih disciplina, kao što su poslovni studiji, društvene znanosti, arhitektura i inženjerstvo, planiranje i upravljanje korištenjem zemljišta. Iskorištavanje resursa i materijala koje su izradile nevladine organizacije za zaštitu okoliša i nevladine organizacije u području obrazovanja te druga relevantna tijela;
 - (f) potpora ustanovama visokoškolskog obrazovanja i ustanovama za strukovno obrazovanje i osposobljavanje u razvoju kratkih i posebno prilagođenih tečajeva o okolišnoj održivosti nakon kojih se stječu mikrokvalifikacije kako bi se produbile, proširile i ažurirale stručne kvalifikacije;
 - (g) potpora partnerstvima s poduzećima, umjetnosti, poljoprivrednim gospodarstvima, kulturnom baštinom, sportom, istraživačkim institutima, industrijom obrazovnih resursa (uključujući tehnologiju, izdavaštvo i drugu opremu za provedbu kurikuluma) te obrazovnim istraživanjima. Razvoj izvannastavnih, ljetnih i drugih programa uz potporu pripravnštvima u, primjerice, laboratorijima, poduzećima, istraživačkim institucijama, nevladinim organizacijama;
- (8) mobiliziraju nacionalna sredstva i sredstva EU-a za ulaganja u infrastrukturu, osposobljavanje, alate i resurse radi unapređenja otpornosti i pripremljenosti sektora obrazovanja i osposobljavanja za zelenu tranziciju, posebno programi Erasmus+, Mehanizam za oporavak i otpornost, Europske snage solidarnosti, Europski socijalni

fond plus, Europski fond za regionalni razvoj, instrument za tehničku potporu, program Digitalna Europa, program Obzor Europa i fond InvestEU;

- (9) ulažu u praćenja, istraživanja i procjene političkih izazova i učinka tih inicijativa kako bi se moglo nadovezati na stečena iskustva i omogućiti donošenje utemeljenih političkih odluka, među ostalim podržavanjem razvoja zajedničkih pokazatelja i ciljeva o okolišnoj održivosti u obrazovanju,

POZIVA KOMISIJU DA:

1. olakša suradnju i uzajamno učenje među državama članicama i dionicima o učenju za okolišnu održivost:
 - 1.1. strateškim okvirom za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021.–2030.)⁴³, u kojem je obrazovanje za zelenu tranziciju navedeno kao ključno prioritarno područje;
 - 1.2. širenjem i poticanjem iskorištavanja mogućnosti kojima se promiče, podržava i omogućuje obrazovanje i osposobljavanje za okolišnu održivost u okviru programa financiranja EU-a, kao što su programi Erasmus+, Europske snage solidarnosti, program LIFE, Europski socijalni fond, Obzor Europa, aktivnosti Marie Skłodowska-Curie i Instrument za tehničku potporu;
 - 1.3. razmjenom dobrih praksi iz razmjena osoblja, projekata i mreža u sklopu programa Erasmus+, uključujući europska sveučilišta u okviru programa Erasmus+, internetsku zajednicu eTwinning, kao i centre strukovne izvrsnosti, aktivnosti Marie Skłodowska-Curie i Europski institut za inovacije i tehnologiju;
 - 1.4. utvrđivanjem, bilježenjem i dijeljenjem primjera dobre prakse, među ostalim putem postojećih internetskih platformi⁴⁴ te podržavanjem umrežavanja nacionalnih i drugih organizacija koje su aktivne u području obrazovanja i okolišne održivosti u formalnom i neformalnom obrazovanju i osposobljavanju;
 - 1.5. uključivanjem mladih u provedbu Preporuke, posebno preko Europske godine mladih 2022. i dijaloga EU-a s mladima, kako bi se osiguralo da se mišljenja, stavovi i potrebe mladih i organizacija mladih u potpunosti uzmu u obzir;
 - 1.6. stvaranjem sinergija s Koalicijom „Obrazovanje za klimu” i novim europskim Bauhausom;
2. razvija i razmjenjuje resurse, materijale i istraživanja o učenju za okolišnu održivost u suradnji s državama članicama, uključujući one koje se odnose na novi europski okvir kompetencija za održivost;
3. podupire nastavno osoblje u poučavanju za okolišnu održivost:
 - 3.1. osiguravanjem resursa i popratnih materijala za buduću platformu za europsko školsko obrazovanje, platformu EPAL i Europski portal za mlade;
 - 3.2. prepoznavanjem iznimnih nastojanja u poučavanju i učenju za okolišnu održivost putem programa nagrada EU-a, uključujući europsku nagradu za inovativno poučavanje, nagradu platforme eTwinning i europske nagrade za strukovne vještine;

⁴³ Rezolucija Vijeća 2021/C 66/01.

⁴⁴ To bi moglo uključivati buduću platformu za europsko školsko obrazovanje, Kutak za učenje, platformu „Znanost je čudesna!”, Europski portal za mlade, Elektroničku platformu za obrazovanje odraslih u Europi (EPAL), Scientix, Europski savez za naukovanje, Pakt za vještine.

4. prati razvoj zelenih vještina koje stječu osobe sa završenim visokim obrazovanjem ili strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem i mladi istraživači, primjerice tako da ih uključi u europsku inicijativu za praćenje osoba s diplomom;
5. prati napredak u obrazovanju za okolišnu održivost u okviru izvješća o europskom prostoru obrazovanja i europskom zelenom planu;
6. ojača suradnju s postojećim međunarodnim organizacijama, posebice UNESCO-om i drugim tijelima UN-a, kako bi se potaknuo pristup obrazovanju i osposobljavanju za okolišnu održivost s oblikovateljima politika, stručnjacima i dionicima u državama članicama koji obuhvaća jednakost, uključenost i pravdu, u skladu s europskim zelenim planom i ciljevima održivog razvoja;
7. nastavi jačati zelenu dimenziju programâ Erasmus+ i Europskih snaga solidarnosti putem zelene mobilnosti i zelenih praksi u okviru projekata te isticanjem okolišne održivosti u kontekstu suradnje s različitim dionicima u području obrazovanja, osposobljavanja i mladih.

Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Vijeće
Predsjednik*